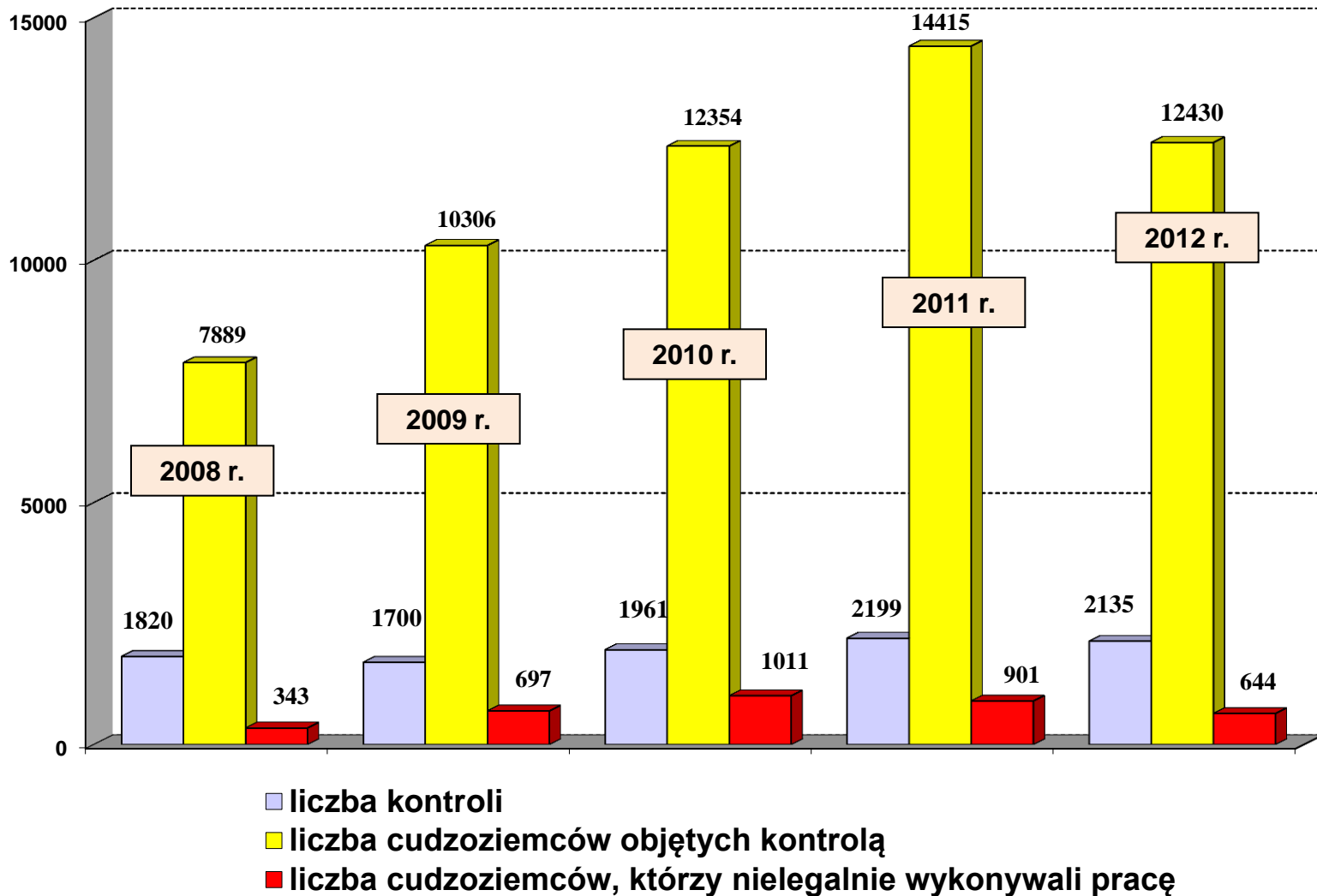

Kontrola legalności zatrudnienia cudzoziemców – kontrole prowadzone przez PIP w latach 2010 - 2012

Jarosław Leśniewski
Główny Inspektorat Pracy
Departament Legalności Zatrudnienia

Kontrole prowadzone w latach 2008 - 2012

Kontrole legalności zatrudnienia cudzoziemców

	2012 r.	2011 r.	2010 r.	Łącznie
Liczba kontroli	2135	2199	1961	6295
Liczba cudzoziemców objętych kontrolą	12430	14415	12354	39199
Liczba cudzoziemców, od których było wymagane zezwolenie na pracę	4834	6475	4731	16040

Najwięcej podmiotów kontrolowanych należało do sekcji gospodarki:

- **przetwórstwo przemysłowe** (24%),
- **handel i naprawy** (19%),
- **budownictwo** (13%),
- **zakwaterowanie i usługi astronomiczne** (12%).

Większość stanowiły małe podmioty zatrudniające **do 9 osób** (43%) oraz od 10 do 49 osób (23%).

Naruszenia prawa stwierdzono w blisko połowie podmiotów objętych kontrolą

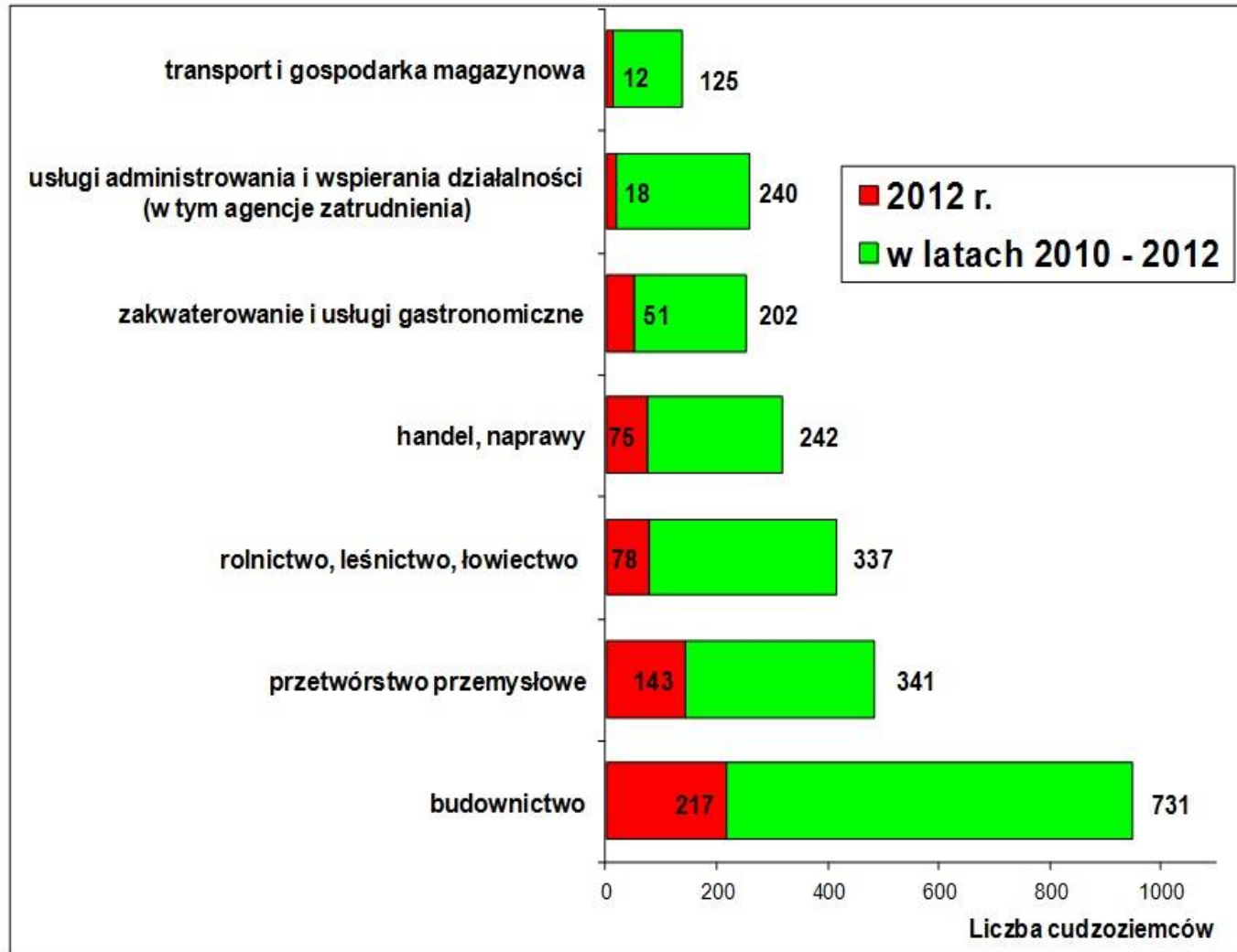
Cudzoziemcy nielegalnie wykonujący pracę – według obywatelstwa

Obywatelstwo	Liczba cudzoziemców nielegalnie wykonujących pracę			
	2012 r.	2011 r.	2010 r.	Ogółem 2010-2012
Ukraina	445	513	618	1576
Chiny	34	59	77	170
Macedonia	-	162	-	162
Wietnam	25	33	31	89
Filipiny	4	-	64	68
Republika Korei (Korea Płd.)	25	28	6	59
Mołdowa	11	5	27	43
KRL-D (Korea Płn.)	8	1	30	39
Chorwacja	34	-	-	34
Turcja	5	18	9	32
Białoruś	4	11	17	32
Uzbekistan	3	1	27	31
Nepal	1	5	21	27
Bangladesz	1	4	19	24
Armenia	1	3	13	17
Rosja	8	-	7	15
Indie	7	2	4	13
Tajlandia	-	4	7	11
Pozostałe	28	52	34	114

Cudzoziemcy nielegalnie wykonujący pracę – według województw

Województwo	Liczba cudzoziemców nielegalnie wykonujących pracę			
	2012 r.	2011 r.	2010 r.	Łącznie
śląskie	130	157	128	415
dolnośląskie	109	90	168	367
łódzkie	125	164	55	344
mazowieckie	80	109	84	273
małopolskie	17	204	25	246
opolskie	13	8	133	154
lubelskie	16	39	96	151
pomorskie	41	19	82	142
świętokrzyskie	39	25	49	113
wielkopolskie	21	19	59	99
zachodniopomorskie	16	25	18	59
lubuskie	0	10	45	55
kujawsko – pomorskie	13	3	25	41
podkarpackie	12	16	9	37
podlaskie	3	5	26	34
warmińsko – mazurskie	9	8	9	26

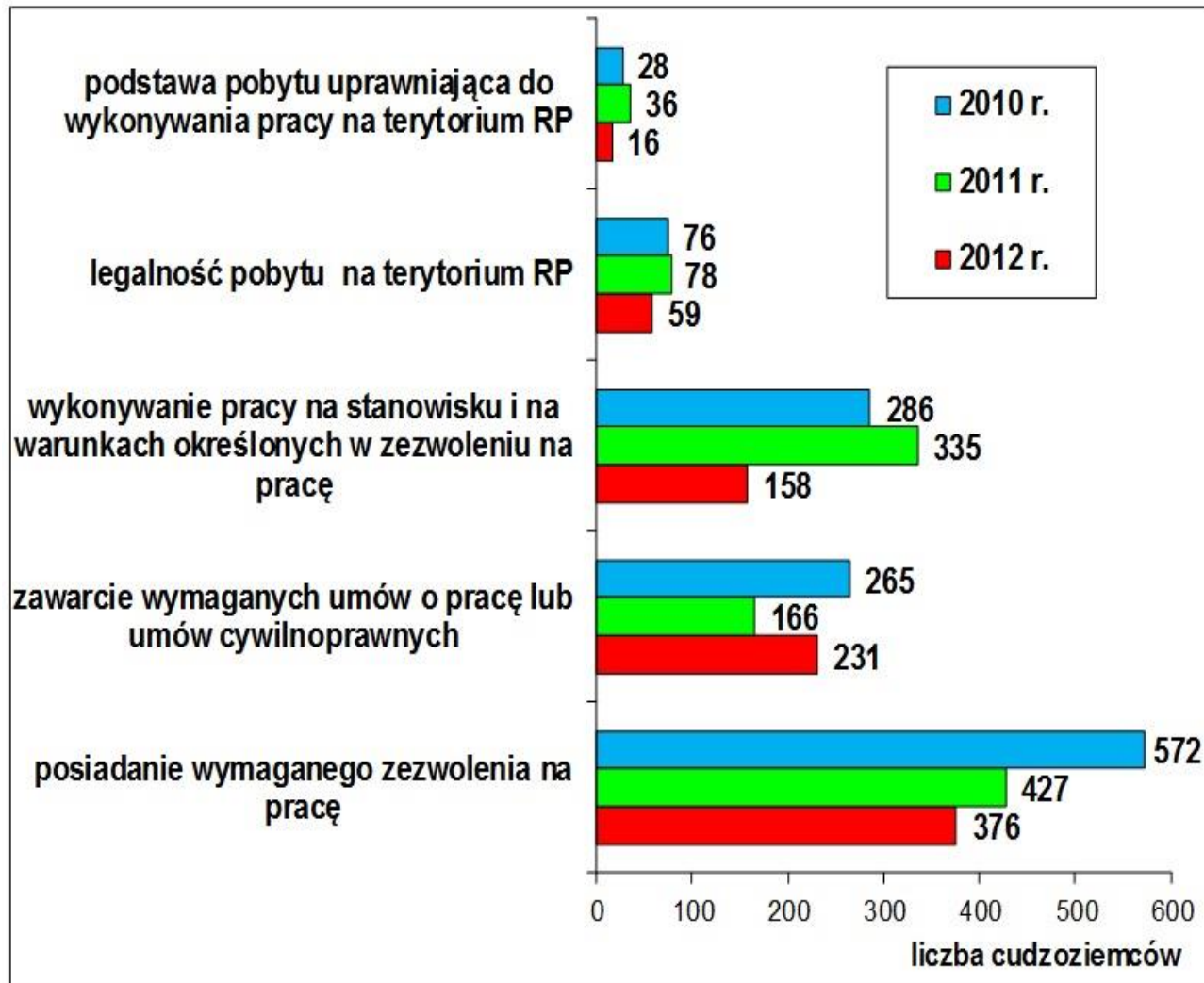
Cudzoziemcy nielegalnie wykonujący pracę – według sekcji PKD

Biorąc pod uwagę wielkość kontrolowanego zakładu, największą liczbę nielegalnie pracujących cudzoziemców ujawniono:

- w **mikroprzedsiębiorstwach** (o zatrudnieniu do 9 pracowników) – 64% ogółu stwierdzonych przypadków w 2012 r., 53% – w 2011 r., 47% – w 2010 r.
- w **małych firmach** (zatrudniających od 10 do 49 pracowników) – 17% ujawnionych przypadków w 2012 r., 18% – w 2011 r., 29% – w 2010 r.

Legalność zatrudnienia cudzoziemców – naruszenia przepisów

Oprócz problematyki legalności zatrudnienia i wykonywania pracy przez cudzoziemców Państwowa Inspekcja Pracy kładzie także nacisk na **ochronę przestrzegania praw pracowniczych obcokrajowców**.

Kontrole dotyczące tych zagadnień generalnie wykazały **systematyczne zmniejszanie się liczby stwierdzonych nieprawidłowości**, pracodawców dopuszczających się naruszeń oraz dotkniętych nimi cudzoziemców.

	2012 r.	2011 r.	2010 r.	Łącznie
Liczba cudzoziemców, wobec których naruszono przepisy z zakresu prawnej ochrony pracy	881	1182	1040	3103
Liczba cudzoziemców, wobec których naruszono przepisy BHP	1105	1541	1126	3772

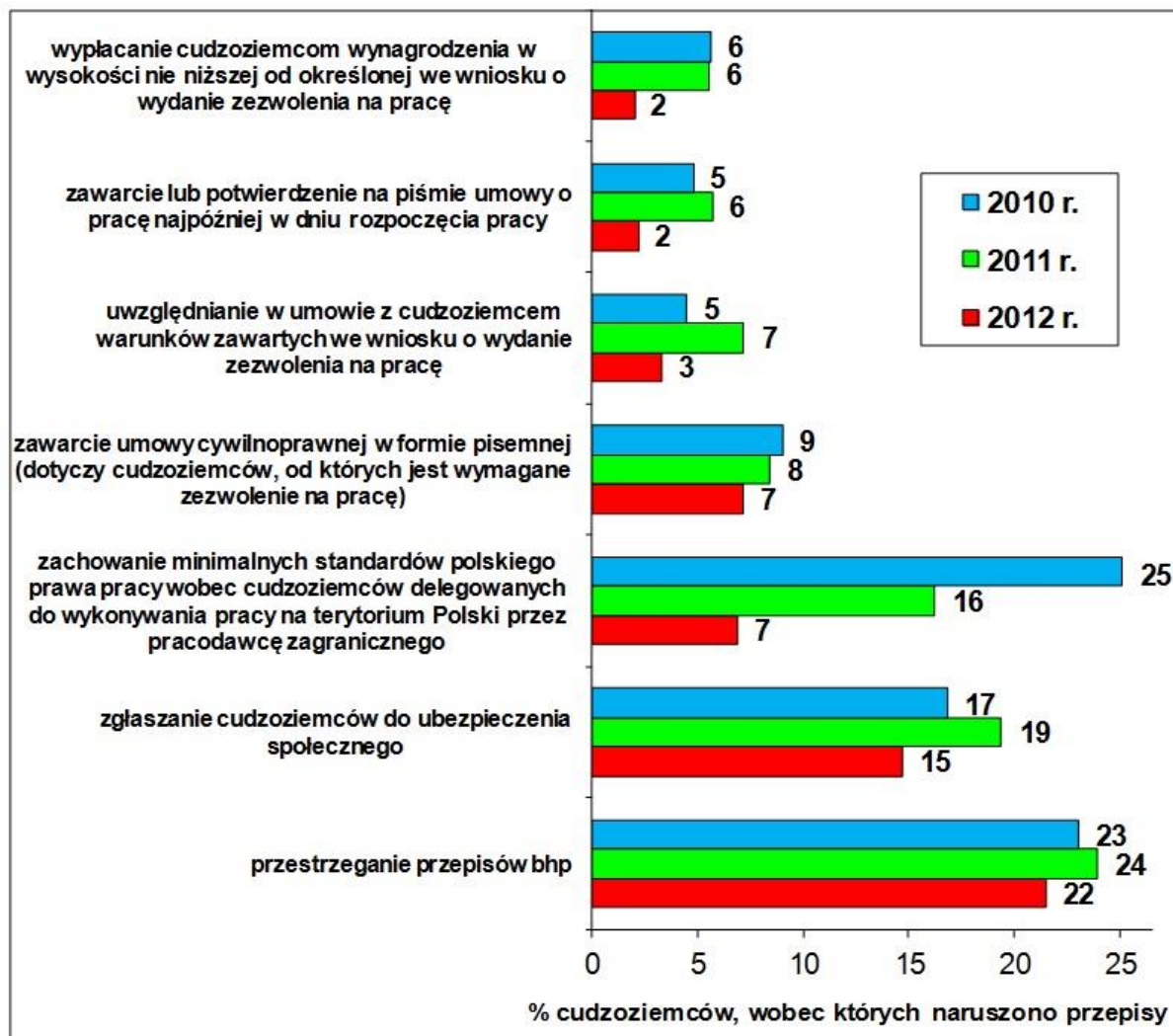
W zakresie **prawnej ochrony pracy obcokrajowców** (obejmującej np. stosowanie się przez pracodawców do przepisów o czasie pracy, urlopach wypoczynkowych, dodatkowym wynagrodzeniu za godziny nadliczbowe itd.) nieprawidłowości stwierdzono wobec ponad **3,1 tys. cudzoziemców**:

- w 2012 r. – w 18% podmiotów poddanych kontroli,
- w 2011 r. – w 23%,
- w 2010 r. – w 25%.

W 2012 r. dotyczyły one 13% skontrolowanych w tym zakresie cudzoziemców, w 2011 r. – 18%, a w 2010 r. – 21%.

Odsetek kontrolowanych podmiotów, w których w 2012 r. ujawniono **nieprzestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy**, jest wprawdzie nieznacznie wyższy niż w roku 2011 (33% podmiotów, w 2011 r. – 31%), jednak w 2011 r. miało to miejsce w stosunku do co czwartego obcokrajowca objętego kontrolą w tym zakresie, w roku 2012 zaś – **wobec co piątego**.

Prawa pracownicze cudzoziemców — naruszenia przepisów

Zastosowane środki prawne

W wyniku kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców oraz przestrzegania ich praw pracowniczych, przeprowadzonych w latach 2010 - 2012, inspektorzy pracy wydali ogółem **21,1 tys. decyzji** oraz skierowali do pracodawców i przedsiębiorców **5,4 tys. wystąpień**.

W wystąpieniach sformułowano **33,1 tys. wniosków** zobowiązujących do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto inspektorzy wydali **385 poleceń ustnych**.

Zastosowane środki prawne – cd.

W zakresie ściśle związanym z problematyką legalności zatrudnienia cudzoziemców inspektorzy pracy:

- **wydali ogółem 954 decyzje, w tym:**
 - 908 decyzji dotyczących naruszeń bhp;
 - 46 decyzji nakazujących wypłatę należnych wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy – na łączną kwotę 1,66 mln zł;
- **skierowali do pracodawców 2036 wystąpień, zawierających 4561 wniosków;**
- **wydali 59 poleceń ustnych.**

Zastosowane środki prawne – cd.

W toku kontroli ujawniono **2411 wykroczeń**, które zostały popełnione przez pracodawców i cudzoziemców wykonujących pracę. W stosunku do sprawców wykroczeń inspektorzy:

- nałożyli grzywny w drodze 303 mandatów karnych – na łączną kwotę 327 tys. zł (średnia wysokość grzywny wyniosła **1079 zł.**);
- skierowali do sądów 716 wniosków o ukaranie;
- zastosowali 458 środków oddziaływania wychowawczego na podstawie art. 41 Kodeksu wykroczeń (pouczenie, ostrzeżenie, zwrócenie uwagi itp.);
- w 15 przypadkach skierowali do Prokuratury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Najistotniejsze efekty kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców

- potwierdzenie na piśmie istnienia stosunku pracy **452 cudzoziemców** pracujących bez żadnej umowy;
- potwierdzenie na piśmie istnienia stosunku pracy **259 osób** będących stronami umów cywilnoprawnych;
- zawarcie z **274 cudzoziemcami** wymaganej umowy cywilnoprawnej w formie pisemnej;
- zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego **737 cudzoziemców**;
- wypłacenie zaległego wynagrodzenia **473 cudzoziemcom** - na łączną kwotę 2.213 tys. zł;
- wpłacenie przez płatników zaległych składek na **Fundusz Pracy za 2851 cudzoziemców** – na łączną kwotę 246 tys. zł.

Współpraca z innymi organami i instytucjami

- W latach 2010 - 2012 inspektorzy pracy przeprowadzili łącznie **417 wspólne kontrole ze Strażą Graniczną** (7% ogółu kontroli) oraz **154 kontrole na wniosek SG**. Do Straży Granicznej skierowano **452 powiadomienia** o przypadkach nielegalnego wykonywania pracy przez cudzoziemców, które ujawniła Państwowa Inspekcja Pracy.
- W zakresie współpracy z właściwymi wojewodami w latach 2010 - 2012 skierowano do tych organów **616 powiadomień**, dotyczących w szczególności stwierdzonych w toku kontroli przypadków nielegalnego zatrudnienia cudzoziemców, a także przeprowadzono **327 kontroli na wniosek** urzędów wojewódzkich.

Wybrane działania prewencyjne PIP

- projekt „**Prawa migrantów w praktyce**” – realizowany przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji (IOM) w partnerstwie z Państwową Inspekcją Pracy i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych (współfinansowany z Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich); jego celem jest **ułatwianie integracji obywateli państw spoza UE w Polsce** poprzez zwiększanie ich świadomości na temat praw i obowiązków oraz podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji i wyzyskowi migrantów w Polsce;
- prowadzenie szkoleń z zakresu legalnego zatrudnienia i pobytu cudzoziemców na terytorium Polski **dla pracodawców**, szczególnie tych którzy rejestrują oświadczenia w powiatowych urzędach pracy,
- współpraca z **Ambasadą Ukrainy i Ambasadą Republiki Filipin w Polsce**,

Wybrane działania prewencyjne PIP – cd.

- wydanie i kolportaż **bezpłatnej broszury informacyjnej pt.: „Legalność zatrudnienia cudzoziemców – Informator dla pracodawców”**, obejmującej kompleksową wiedzę z tej dziedziny, np. jakie warunki trzeba spełnić, aby zgodnie z prawem zatrudnić cudzoziemca, w jaki sposób uzyskać dla niego zezwolenie na pracę czy też jakie kategorie cudzoziemców mogą pracować bez zezwolenia; wydawnictwo zawiera również obszerną informację nt. przepisów nowej *ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*;

Przydatne telefony oraz adresy stron internetowych dla obcokrajowców podejmujących pracę w Polsce.

Infolinia dla migrantów: 22 490 20 44 (pn - pt w godzinach 9-17)

Pod tym numerem migranci mogą uzyskać informacje dotyczące m. in. warunków pobytu i pracy w Polsce. Informacje udzielane są w językach: angielskim, arabskim, francuskim, polskim, rosyjskim, ukraińskim i wietnamskim.

Portal informacyjny dla migrantów: www.migrant.info.pl

[Informacje Eures o warunkach życia i pracy w państwach członkowskich EU/EOG.](#)

Warunki zatrudnienia pracowników wykonujących pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej skierowanych do pracy na czas określony przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie będącym członkiem Unii Europejskiej [pdf]

Terms of employment of employees conducting work on the territory of the Republic of Poland posted to work for fixed period of time by an employer having a seat within the territory of a European Union Member State. [pdf]

Beschäftigungsbedingungen für Arbeit auf dem Gebiet Polens leistende Arbeitnehmer, die zur Arbeit auf bestimmte Zeit von einem Arbeitgeber mit Sitz in einem Mitgliedstaat der Europäischen Union geschickt wurden. [pdf]

Les conditions d'emploi à durée déterminée, sur le territoire de la République de Pologne, des salariés dont le siège de l'employeur se trouve dans un autre pays de l'Union Européenne. [pdf]

Условия найма и труда работников, выполняющих работу на территории Республики Польша, направленных на работу на определенный срок работодателем с местонахождением в стране, являющейся членом Европейского Союза [pdf]

Legальность трудоустройства иностранцев в Польше

Wydawnictwo jest efektem współpracy PIP z „Pracowniczą Siecią Morza Bałtyckiego” („Baltic Sea Labour Network” BSLN).

>>> Informacja

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości

- konieczność wykonania przez pracodawcę w ustalonym terminie zleceń i usług,
- **mniej**sza świadomość prawna małych podmiotów, wynikająca często z braku służb kadrowych i obsługi prawnej,
- mała świadomość praw pracowniczych **wśród samych cudzoziemców**, co powoduje, że nieuczciwi pracodawcy często traktują ich jako **tanią siłę roboczą**,
- spodziewane **korzyści ekonomiczne dla cudzoziemców**, związane z nadzieją uzyskania wynagrodzenia wyższego od tego, jakie otrzymaliby we własnym kraju - z tego powodu część z nich **nie jest zainteresowana podjęciem legalnej pracy**, gdyż są nastawieni wyłącznie na osiągnięcie **doraźnego zysku**.

Postulowane przez PIP zmiany w sferze legislacyjnej

- **wyeliminowanie odpowiedzialności cudzoziemca** za nielegalne wykonywanie pracy, wynikające z braku zawarcia z nim przez podmiot powierzający wykonywanie pracy wymaganych umów o pracę lub umów cywilnoprawnych,
- **rozszerzenie obowiązku podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi** w kwestii zawierania umów na piśmie, w taki sposób, aby był on wiążący wobec wszystkich cudzoziemców,
- wyłączenie PIP i Straży Granicznej spod działania **ograniczeń prowadzenia kontroli u przedsiębiorców**, wynikających z *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, np. obowiązku uprzedzenia przedsiębiorcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli,
- umożliwienie nakładania przez inspektorów pracy **mandatów karnych za wszystkie wykroczenia** określone w *ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

Dziękuję za uwagę

Jarosław Leśniewski
GŁÓWNY INSPEKTORAT PRACY
w Warszawie
Departament Legalności Zatrudnienia
e-mail: jaroslaw.lesniewski@gip.pip.gov.pl